

VAPAAEHTOISTOIMINNAN TOIMENPIDESUOSITUKSET

Euroopan vapaaehtoistoiminnan toimenpideohjelma

P.A.V.E

(Policy Agenda for Volunteering in Europe)

Käännös: Kansalaisareena ry 2012

www.kansalaisareena.fi/PAVE.pdf

TOIMENPIDESUOSITUKSET

1. Johdanto...3
 2. Suositukset kaikille sidosryhmille...3
 - 2.1. Vapaaehtoistoiminnalle suotuisan toimintaympäristön luominen...4
 - 2.2. Kannustetaan vapaaehtoisorganisaatioita parantamaan vapaaehtoistoiminnan laatua...4
 - 2.3. Tunnistetaan vapaaehtoistoiminnan eri muodot ja kehitetään kannustimia yksilöiden, työyhteisöjen ja vapaaehtoisorganisaatioiden toiminnan tukemiseksi...5
 - 2.4. Lisätään tietoisuutta vapaaehtoistoiminnan arvosta ja yhteiskunnallisesta merkityksestä...5
 3. Suositukset Eurooppalaisille instituutioille...5
 - 3.1. Vapaaehtoistoiminnalle suotuisan toimintaympäristön luominen...6
 - 3.2. Kannustetaan vapaaehtoisorganisaatioita parantamaan vapaaehtoistoiminnan laatua...7
 - 3.3. Tunnistetaan vapaaehtoistoiminnan eri muodot ja kehitetään kannustimia yksilöiden, työyhteisöjen ja vapaaehtoisorganisaatioiden toiminnan tukemiseksi...7
 - 3.4. Lisätään tietoisuutta vapaaehtoistoiminnan arvosta ja yhteiskunnallisesta merkityksestä...7
 4. Suositukset EU:n jäsenvaltioille...8
 - 4.1. Vapaaehtoistoiminnalle suotuisan toimintaympäristön luominen...8
 - 4.2. Kannustetaan vapaaehtoisorganisaatioita parantamaan vapaaehtoistoiminnan laatua...9
 - 4.3. Tunnistetaan vapaaehtoistoiminnan eri muodot ja kehitetään kannustimia yksilöiden, työyhteisöjen ja vapaaehtoisorganisaatioiden toiminnan tukemiseksi...9
 - 4.4. Lisätään tietoisuutta vapaaehtoistoiminnan arvosta ja yhteiskunnallisesta merkityksestä ...10
 5. Suositukset työmarkkinaosapuolille...10
 - 5.1. Vapaaehtoistoiminnalle suotuisan toimintaympäristön luominen...10
 - 5.2. Kannustetaan vapaaehtoisorganisaatioita parantamaan vapaaehtoistoiminnan laatua...11
 - 5.3. Tunnistetaan vapaaehtoistoiminnan eri muodot ja kehitetään kannustimia yksilöiden, työyhteisöjen ja vapaaehtoisorganisaatioiden toiminnan tukemiseksi...11
 - 5.4. Lisätään tietoisuutta vapaaehtoistoiminnan arvosta ja yhteiskunnallisesta merkityksestä...12
 6. Suositukset kansalaisyhteiskunnan toimijoille ja niiden toiminnan rahoittajille...12
 - 6.1. Vapaaehtoistoiminnalle suotuisan toimintaympäristön luominen...13
 - 6.2. Kannustetaan vapaaehtoisorganisaatioita parantamaan vapaaehtoistoiminnan laatua...13
 - 6.3. Tunnistetaan vapaaehtoistoiminnan eri muodot ja kehitetään kannustimia yksilöiden, työyhteisöjen ja vapaaehtoisorganisaatioiden toiminnan tukemiseksi...13
 - 6.4. Lisätään tietoisuutta vapaaehtoistoiminnan arvosta ja yhteiskunnallisesta merkityksestä...14
- Viitteet...14

1. Johdanto

Euroopan vapaaehtoistoiminnan vuoden 2011 yhteistyöelin EYV 2011 Alliance painottaa, että teemavuoden tavoitteiden saavuttaminen vaatii vahvaa ja avointa monenvälistä yhteiskunnallista kumppanuutta. Vapaaehtoistoiminnan vuosi on mahdollistanut kumppanuuksien kehittymisen ja vahvistumisen sekä helpottanut vapaaehtoistoiminnalle suotuisien toimintaympäristöjen tunnistamista. Teemavuoden päätyttyä toimenpideohjelman (PAVE) konkreettisia toimenpiteitä jatketaan ja vuoropuhelua eri tahojen välillä edistetään näissä suosituksissa esitetyllä tavalla.

Vapaaehtoistoiminnalle suotuisten toimintaympäristöjen luominen edellyttää erilaisten vapaaehtoistointaa tarjoavien organisaatioiden kestäväää ja turvattua rahoitusta. Vapaaehtoistoiminnan kehittäminen vaatii tukea useilta tahoilta, varsinkin päätöksentekijöiltä. Jotta vapaaehtoisten oikeudet ja vastuut voidaan määritellä sekä toimintaa tukeva lainsäädäntö laatia, tarvitaan yhdenmukaisia tukimekanismeja ja toimivia organisaatorakenteita.

Vapaaehtoistoiminnan laadun parantamiseksi tarvitaan vapaaehtoistoiminnan peruseriaatteiden ja osa-alueiden ymmärtämistä. Tähän liittyy olennaisena osana vapaaehtoisten kouluttaminen ja valmentaminen sekä vapaaehtoistoiminnan johtaminen. Vapaaehtoistoiminnan laadun parantaminen lisää niin vapaaehtoistoiminnan arvoa ja vaikutuksia kuin määrääkin. Euroopassa on useita esimerkkejä laadukkaasta vapaaehtoistoiminnasta, jonka muoto vaihtelee eri ympäristöissä. Laadukas vapaaehtoistointa on aina yhteistyön tulos, ja se edellyttää vahvaa ja avointa monenvälistä kumppanuutta.

Kun vapaaehtoistoiminnan merkitys tunnustetaan, voidaan luoda sopivia kannustimia, joilla toiminnan määrää, laatua ja vaikutusta on mahdollista lisätä. Vapaaehtoistoiminnan merkityksen ymmärtäminen vaatii toimintakulttuurin muutosta koko Euroopan alueella. Tietoisuutta vapaaehtoistointa on lisättävä. Tiedotusvälineissä on tärkeää tuoda esiin niitä positiivisia viestejä, jotka ilmentävät vapaaehtoistoiminnan yhteisiä eurooppalaisia arvoja. On myös luotava ohjelmia ja työkaluja vapaaehtoistoiminnan merkityksen tunnistamiseksi sekä yksilö- että yhteisötasoilla.

Vapaaehtoistointa ilmentää solidaarisuutta. Se edistää osallisuutta, rakentaa sosiaalista pääomaa ja luo uusia yhteiskunnallisen vaikuttamisen muotoja. Se lisää menestyvän kansalaisyhteiskunnan kehittymistä, tarjoaa luovia ja kekseliäitä ratkaisuja yhteisiin ongelmiin sekä edistää taloudellista kasvua. Sellaisena vapaaehtoistointa ansaitsee oman mittaristonsa sekä taloudellisen että sosiaalisen pääoman näkökulmasta.

2. Suositukset kaikille sidosryhmille

EYV 2011 Alliancen mukaan vapaaehtoistoiminnan sidosryhmien on yhteistyössä tuettava ja kehitettävä vapaaehtoistointaa Euroopassa. Erityistä huomiota on kiinnitettävä yhdessä tekemiseen ja koordinoimiseen. Näin turvataan resurssien tehokas käyttö ja varmistetaan

osallistava toimintatapa. Samalla vapaaehtoistoiminnan merkitys sosiaalisen koheesion ja osallisuuden edistämässä optimoituu.

2.1 Vapaaehtoistoiminnalle suotuisan toimintaympäristön luominen

2.1.1 Varmistetaan vapaaehtoisorganisaatioiden monipuoliset rahoitusmahdollisuudet.

Rahoituspohjaa tulisi laajentaa tavanomaisia sopimuksia ja hankerahoituksia laajemmaksi. Rahoituksen tulisi sisältää perusrahoitus tai muodostua pienemmistä avustuksista ja sopimuksista, jotka kattavat täysin kulut (mukaan lukien yleiskulut). Vapaaehtoistoiminta oman pääoman rahoitusvälineenä (contribution-in-kind) tulisi sallia ja mieluummin tehdä pakolliseksi. Suorat yksityiset lahjoitukset tai verohelpotukset eivät saisi aiheuttaa muiden tukimuotojen leikkaamisia.

2.1.2 Luodaan Euroopan Vapaaehtoistoiminnan Instituutti ja vastaavat kansalliset vapaaehtoistoiminnan keskuskeskukset.

Näiden keskusten tulisi järjestelmällisesti koota vertailukelpoista tietoa vapaaehtoistoiminnan määrästä sekä analysoida vapaaehtoistoiminnan vaikutuksia. Keskusten tulisi myös tehdä tutkimusta niistä tarpeista, joihin vapaaehtoistoiminnalla voidaan vaikuttaa. Keskusten tulisi toimia hyvien käytäntöjen välittäjinä ja luoda tutkimuselin, jollaista tarvitaan päätöksenteon tukena ja joka tuottaa faktatietoa rahoituspäätösten tueksi.

2.1.3 Laaditaan ohjeet vapaaehtoisten sitouttamiseksi. Toimivien linjausten tulee edistää hyviä käytäntöjä ja kiinnittää huomiota vapaaehtoisten ja palkatun työvoiman yhteistoimintaan ja niiden toisiaan täydentävien roolien kehittämiseen.¹

2.1.4 Varmistetaan, että vapaaehtoisten oikeudet ja velvollisuudet tunnustetaan, niitä kunnioitetaan ja että vapaaehtoiset ovat niistä tietoisia. Eurooppalainen sopimus vapaaehtoisten oikeuksista ja vastuista (*European Charter on the Rights and Responsibilities of Volunteers*) voi toimia päätöksenteon ja kansallisen lainsäädännön pohjana näissä kysymyksissä.

2.1.5 Mahdollistetaan eri osapuolten välisiä kumppanuuksia tukevien

välittäjäorganisaatioiden ja rakenteiden kehittyminen. Uusien rakenteiden luomisella on tärkeä rooli erityisesti yritysmaailman, kansalaisyhteiskunnan sekä paikallisten yhteisöjen strategisen yhteistyön kehittämisessä. Laaja-alaista yhteistyötä tarvitaan laajempien ja paikallisempien yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemiseksi.

2.2 Kannustetaan vapaaehtoisorganisaatioita parantamaan vapaaehtoistoiminnan laatua

2.2.1 Sovitaan periaatteista, jotka edistävät yhteiskunnallisesti vaikuttavaa laadukasta vapaaehtoistoimintaa ja auttavat sellaisten hyvien käytäntöjen tunnistamista, jotka parhaiten mittaavat ja arvioivat vapaaehtoistoiminnan laatua ja vaikutuksia. Euroopan tasoisen laadunvarmistustodistuksen kehittämistä vapaaehtoistoimintaa tarjoaville organisaatioille voidaan edistää EYV 2011 Alliancen työn pohjalta sekä hyödyntämällä olemassa olevaa tietoa, käytäntöjä ja tutkimusta laadukkaasta vapaaehtoistoiminnasta. Hyviä käytäntöjä tulee levittää laaja-alaisesti. Laadunvarmistusohjelman tulisi olla muiden vastaavanlaisten

kaltainen ja pyrkiä varmistamaan, että toimijoiden laadunvalvonta on kunnossa eikä pyrkiä antamaan ulkoista arvosanaa itse laadusta.²

2.2.2 Vapaaehtoistoiminnan perusrahoitus on varmistettava siten, ettei se perustu yksinomaan vapaaehtoisten lukumäärään vaan vapaaehtoistoiminnan laatuun, vaikuttavuuteen ja toiminnan helppoon toistettavuuteen. Joustava ja ”pehmeä” lähestymistapa on suositeltava tulosten vaikuttavuuden mittaamisessa. Arviointi- ja raportointimenettelyn tulisi olla aina kyseessä olevan vapaaehtoistoiminnan mukaan mitoitettua.

2.3 Tunnistetaan vapaaehtoistoiminnan eri muodot ja kehitetään kannustimia yksilöiden, työyhteisöjen ja vapaaehtoisorganisaatioiden toiminnan tukemiseksi

2.3.1 Kehitetään Eurooppalainen Vapaaehtoiskortti (European Volunteer Card). Kortin tavoitteena on tunnustaa vapaaehtoistyön merkitys, tukea vapaaehtoistoimijoita ja korostaa vapaaehtoistoiminnan moniulotteisuutta. Vapaaehtoiskortin kehittämiseen voidaan ottaa mallia euro26-nuorisokortista tai kansainvälisestä ISIC-opiskelijakortista.³

2.3.2 Tuetaan hyvien käytäntöjen tunnistamistyökalujen keräämistä EU:n alueella. Tämä on mahdollista ottamalla mallia olemassa olevista foorumeista⁴, jotka kokoavat tietoa ja kehittävät EYV 2011 Alliancen tekemää työtä.

2.4 Lisätään tietoisuutta vapaaehtoistoiminnan arvosta ja yhteiskunnallisesta merkityksestä

2.4.1 Promotoidaan vapaaehtoistoimintaa merkittävänä sosiaalisena yhteiskuntaan lisäarvoa tuovana toimintana, joka kasvattaa solidaarisuutta. Olennaista on korostaa, että vapaaehtoistoiminnan tavoitteena ei ole pelkästään eurooppalaisten arvojen esiin tuominen vaan myös niiden muuttaminen aidoksi toiminnaksi.

2.4.2 Vapaaehtoistoiminnan yhtenäisen arvioinnin kehittäminen. Arvioinnin tulisi mitata vapaaehtoistoiminnan vaikuttavuutta sekä taloudellista ja sosiaalista lisäarvoa. Sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja aktiivisen kansalaisuuden käsitteet voidaan ymmärtää paremmin, kun mitataan vapaaehtoistoiminnan todellista vaikutusta terveeseen kansalaisyhteiskunnan rakentajana ja osallisuuden edistäjänä. Yhteiset arviointitoimenpiteet ovat keskeisessä osassa tutkittuun tietoon pohjautuvien politiikkaohjelmien laatimisessa. Vapaaehtoistoiminnan taloudellinen merkitys ja kestävä sosiaalinen pääoma ovat olennaisia huomioitavia asioita.

3. Suositukset Eurooppalaisille instituutioille

Euroopan Vapaaehtoistoiminnan teemavuosi 2011, Euroopan komission julkaisema ”EC Communication on Volunteering”⁵ sekä Eurooppa-neuvoston päätökset vapaaehtoistoiminnasta sosiaalialaan ja urheiluun liittyen⁶ osoittavat, että vapaaehtoistoiminta on tärkeää ja tarkoituksenmukaista. EU:n instituutiot ovat avainasemassa luotaessa vapaaehtoistoiminnalle yhteistä poliittista viitekehystä, joka voidaan ottaa käyttöön EU:n jäsenmaissa ilman erillisiä maakohtaisia yhdenmukaistamistoimia. EYV 2011 Alliancen mukaan tiettyjä toimenpiteitä tarvitaan EU:n tasolla jo nyt olemassa olevien toimenpidesuosittelujen tukemiseksi ja noudattamiseksi.

3.1 Vapaaehtoistoiminnalle suotuisan toimintaympäristön luominen

3.1.1 Kehitetään yhtenäinen ja proaktiivinen lähestymistapa vapaaehtoistoimintaan. On tunnistettava, että vapaaehtoistoiminta ylittää poliittiset sektorirajat.⁷ Euroopan komissioon on perustettava vapaaehtoistoiminnan yksikkö, jonka toimintaa täydentävät tarvittavat rakenteet muissa EU:n päätöksentekoelementeissä. Yksikön tulisi turvata EYV 2011:n jatkuvuus sekä kehittää, tukea ja ylläpitää toimivaa koordinaatiota eri palvelujen ja elinten välillä. Tämä edistää vapaaehtoistoiminnan merkitystä EU-politiikan tasolla, erityisesti Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamisen osalta. Yksikön tulisi varmistaa, että vapaaehtoisten ja vapaaehtoisorganisaatioiden intressit tunnustetaan ja niitä kunnioitetaan politiikan eri alueilla. On myös tärkeää, että vapaaehtoistyötä ja vapaaehtoistoimintaa organisoivia tahoja rajoittavia lakeja ei säädetä.

3.1.2 Vapaaehtoistoiminnassa on hyödynnettävä avointa koordinoitimenetelmää (AKM). (Open Method of Co-ordination). AKM-menetelmää käytetään eri jäsenvaltioiden toimijoiden välisen vaihdon ja yhteistyön helpottamiseksi.

3.1.3 Kehitetään Kansalaisten Eurooppa -ohjelmaan liittyen kansallisia verkoston kohtaamispaikkoja. Kohtaamispaikkojen tarkoituksena on toimia aktiivisen kansalaistoiminnan puolestapuhujina paikallisella tasolla. Verkoston kohtaamispaikat täydentävät kansalaisjärjestöjen virallista vuoropuhelua Kansalaisten Eurooppa -ohjelmassa.

3.1.4 Turvataan vapaaehtoistoiminnan rahoitusohjelmat ja -mekanismit ja kehitetään niitä. Vapaaehtoistoiminnan tukea on jatkettava EU:n talouskehityksessä. Rahoitusta on lisättävä EU:n monivuotisisissa taloussopimuksissa ”EC Communication on Volunteering” -asiakirjassa ehdotetun mukaisesti. Suurten rahoitussopimusten ja hankerahoitusten lisäksi rahoitusmahdollisuuksia pitäisi olla enemmän. Niiden pitäisi sisältää perusrahoitus tai sellaisia pienempiä tukisummia ja sopimuspaketteja, jotka mahdollistaisivat täyden kustannuskattavuuden (yleiskulut mukaan lukien). Temaattista viitekehystä tulisi laajentaa. Vapaaehtoistoiminta pääoman rahoitusmuotona (contribution in-kind) tulisi sallia ja sen tulisi olla rahoituksen hakijalle pakollinen pienissä ja erittäin pienissä tukisummissa⁸. Tällä tavoin voitaisiin ylläpitää kohdistettua tukea aktiivisille vapaaehtoisverkostoille ja samanaikaisesti kasvatettaisiin ruohonjuuritason organisaatioiden pääsyä EU-rahoituksen piiriin. Tämä takaisi jatkuvan uusien ideoiden ja innovaatioiden sekä hyvien käytäntöjen vaihdon.

3.1.5 Lisätään tietoa eurooppalaisista vapaaehtoishjelmissä, hankkeista ja rahoitusmahdollisuuksista sekä niihin osallistumisesta. On kiinnitettävä huomiota pienten vapaaehtoisorganisaatioiden mahdollisuuksiin hakea rahoitusta ja raportoida sen käytöstä.

3.1.6 Luodaan yhtenäinen lainsäädännöllinen lähestymistapa vapaaehtoistoiminnalle. EU:ssa pitäisi kiinnittää enemmän huomiota vapaaehtoisten tunnistamiseen lainsäädännössä. Tämä edistäisi vapaaehtoisten tasa-arvoisempaa kohtelua ja samalla edistäisi heidän liikkuvuuttaan Euroopassa.

3.1.7 Eurooppalaisten vapaaehtoisorganisaatioiden institutionaalisen aseman hyväksyminen (European Statutes of Associations).⁹ Eurooppalaisten vapaaehtoisorganisaatioiden institutionaalisen aseman tunnustaminen tukee Euroopan-laajuisten vapaaehtoisrakenteiden

luomista. Tämä mahdollistaisi myös vapaaehtoistoiminnan kehittämisen aitona eurooppalaisena toimintana, joka edistää ja tukee ihmisten liikkuvuutta.

3.1.8 Helpotetaan kolmansien maiden kansalaisten mahdollisuuksia tehdä vapaaehtoistyötä EU:n alueella rajat ylittävän liikkuvuuden lisäämiseksi. Helpotuksia pitää soveltaa sekä jo EU:n alueella asuviin EU:n ulkopuolisiin kansalaisiin että heihin, jotka haluavat tulla Eurooppaan tekemään vapaaehtoistyötä. On kehitettävä erityinen vapaaehtoisviisumi, jonka saa maksutta ja nopeasti.

3.2 Kannustetaan vapaaehtoisorganisaatioita parantamaan vapaaehtoistoiminnan laatua

3.2.1 Vapaaehtoistoiminnan tutkimusta on tehtävä ja rahoitettava. Tutkimuksen tulisi kohdistua vapaaehtoistoiminnan eri malleihin ja rakenteisiin kuten työyhteisöjen vapaaehtoistointaan tai esimerkiksi kokoaikaiseen vapaaehtoisuuteen. Tutkimustuloksia tulisi käyttää parantamaan vapaaehtoistoiminnan laatua ja kehittämään entistä monimuotoisempia malleja ja lähestymistapoja.

3.3 Tunnistetaan vapaaehtoistoiminnan eri muodot ja kehitetään kannustimia yksilöiden, työyhteisöjen ja vapaaehtoisorganisaatioiden toiminnan tukemiseksi

3.3.1 Nykyisten ja tulevien Elinikäisen oppimisen ohjelman (European Life Long Learning, LLL)¹⁰ työkalujen tehokkuutta ja käyttökelpoisuutta vapaaehtoistoiminnan edistämässä on parannettava. Tarvitaan lisää ohjausta ohjelman käyttöön, hallintotaakan keventämistä sekä nykyisten ja tulevien työkalujen arviointia edistämään työkalujen tehokkuutta ja käyttökelpoisuutta.

3.3.2 Suositellaan jäsenvaltioiden hallituksille, että ne lisäävät vapaaehtoistoiminnan tunnettuutta koulutuksessa. Tämä auttaisi lisäämään tietoa vapaaehtoistoiminnan eduista.

3.3.3 Yhtenäistetään vapaaehtoistyössä hankitun osaamisen arvioinnissa käytettäviä menetelmiä, jotta vapaaehtoistyöstä voi saada yhteismitallisia opintopisteitä eri oppilaitoksissa. Eurooppalaiseen opintosuoritusten ja arvosanojen siirto- ja kertymisjärjestelmään (ECTS, European Credit Transfer Accumulation System) on lisättävä mekanismi, joka tunnustaa ja mitoitaa vapaaehtoistyössä saadut opintosuoritukset.

3.3.4 Jatketaan ”Employee Volunteering Awards” -palkinnon jakamista. Hyvien esimerkkien avulla voidaan innostaa ja edistää työyhteisöjen vapaaehtoisohjelmien rakentumista.

3.4 Lisätään tietoisuutta vapaaehtoistoiminnan arvosta ja yhteiskunnallisesta merkityksestä

3.4.1 Veloitetaan EuroStatia kehittämään sopivat ja vertailukelpoiset vapaaehtoistoiminnan määrälliset ja laadulliset mittarit kaikilla tiedonkeruun alueilla kuten European Volunteering Measurement -ohjelmassa¹¹ esitetään. Tämä takaisi vapaaehtoistoiminnan täsmällisen tiedonkeruun, joka ottaisi huomioon vapaaehtoistoiminnan määrän, laajuuden, toimintatavan, vaikutukset sekä taloudellisen arvon ja täten varmistaisi vertailukelpoisen analyysin ja mahdollisuuden näyttöön perustuviin toimenpide-ehdotuksiin.

3.4.2 Hyväksytään vapaaehtoistyöhön käytetty aika pääomasijoituksena (contribution in-kind) kaikkien eurooppalaishankkeiden rahoituksissa ja veloitetaan jäsenvaltiot tekemään samoin. Yhteinen vapaaehtoistoiminnan mittauskäytäntö helpottaisi tämän toimintamallin käyttöönottoa.

4. Suositukset EU:n jäsenvaltioille

Subsidiariteettiperiaatteen mukaan EU:n jäsenvaltioiden rooli vapaaehtoistoiminnassa on varmistaa, että vapaaehtoistoiminnan toimintaperiaatteet ja strategiat antavat kansalaisille mahdollisuuden luoda parempaa yhteiskuntaa vapaaehtoistoiminnan avulla. EYV 2011 Alliancen mukaan kansallisten perinteiden ja toimintaympäristöjen tulee olla vapaaehtoistyön suunnittelun perustana. Kansallisten käytäntöjen tulee kuitenkin olla samansuuntaiset EU:n vapaaehtoistyön toimintaperiaatteiden kanssa. Yhteistyö kaikkien olennaisten kansallisten sidosryhmien kanssa tulee olla merkittävässä roolissa kaikkeen vapaaehtoistointaan liittyen. Toimintaperiaatteiden tulisi tukea ja tunnistaa vapaaehtoistoiminnan tuoma lisäarvo sekä ne innovatiiviset ratkaisut, jotka edistävät yhteisöllisyyttä. Vapaaehtoistointaa voidaan tarkastella lisäarvoa tuovana tekijänä myös julkisen sektorin tuottamien palveluiden rinnalla.

4.1 Vapaaehtoistointinnalle suotuisan toimintaympäristön luominen

4.1.1 Kehitetään kansallista vapaaehtoistoiminnan strategiaa näitä toimenpidesuosituksia noudattaen. Strategian tulisi perustua yhteistoimintaan ja vuorovaikutteisuuteen kaikkien sidosryhmien kanssa ja ottaa huomioon vapaaehtoistoiminnan edut yksilöille, yhteisölle ja koko yhteiskunnalle. Strategian tulisi sisältää mekanismeja, joilla seurataan tarkkaan vapaaehtoistointaa erityisesti niissä maissa, joissa vapaaehtoistoiminnan kulttuuri ei ole pitkälle kehittynyt. Mahdollisuuksia valtion rajat ylittävään vapaaehtoistointaan tulisi kehittää ja helpottaa.

4.1.2 Tunnustetaan vapaaehtoistointa lisäarvoksi julkisissa hankintajärjestelmissä sosiaali- ja terveysalalla. Tämä tekisi julkisissa tarjouksissa tietyissä tapauksissa vapaaehtoisten rekrytoinnista positiivisen kriteerin, joka olisi verrattavissa työllistämiseen.

4.1.3 Kehitetään vapaaehtoistointaa tukevat oikeudelliset puitteet ja kumotaan ne nykyiset lait, jotka rajoittavat vapaaehtoistointaa. Eri sidosryhmien tulisi olla mukana puitteiden luomisessa ja kehittämisessä, ja niiden vaikutusta tulisi jatkuvasti seurata. Puitteiden ja seurantamenetelmien tulisi varmistaa, että seuraavia periaatteita noudatetaan:

4.1.4 Jokaisella on oltava vapaus tehdä vapaaehtoistyötä eikä ketään pakoteta ottamaan osaa vapaaehtoisohjelmiin. Huomio tulisi kiinnittää vapaaehtoistoiminnan osallistumismahdollisuuksien edistämiseen osallistavia toimenpiteitä ja hankkeita kehittämällä. Osallistumismahdollisuuksien merkitys täytyy tunnistaa.

4.1.5 Vapaaehtoisille on turvattava tapaturma-, vahinko-, ja vastuuvakuutukset. Mikäli mahdollista, tämä pitäisi taata kaikille vapaaehtoisille mutta erityisesti niille, jotka toimivat vapaaehtoisorganisaatioiden piirissä. Vapaaehtoistointaa harjoittavilla organisaatioilla tulisi olla mahdollisuus rahoitustukeen, joka kattaa nämä kulut.

4.1.6 Vapaaehtoistoiminta ei saa vaikuttaa henkilön saamiin sosiaalietuuksiin, kuten työttömyysturvaan. Vapaaehtoistyöntekijöiden ei pitäisi menettää valtion maksamia etuisuuksia vapaaehtoistyön takia. Vapaaehtoistyötä tekevien organisaatioiden tulisi varmistaa, että vapaaehtoistoiminta ei ole ristiriidassa etuisuuksien maksajan vaatimusten kanssa.

4.1.7 Kehitetään toimenpiteitä, jotka helpottavat vapaaehtoistoimintaa suuronnettomuuksissa. Toimenpiteisiin tulisi sisällyttää korvausmenettely niille työnantajille, joiden työntekijät toimivat vapaaehtoisina, jotka hätätilanteessa lähtevät yleisen edun vuoksi työpaikaltaan ja osallistuvat esim. suuronnettomuuksien, tulvien, maanjäristysten tai suurpalojen pelastustoimiin.

4.1.8 Vapaaehtoisten rikosrekisteri on tarkistettava vain välttämättömissä tilanteissa. Toteutetaan mahdollisen pakollisen rikosrekisteritarkistuksen lievennys. Vapaaehtoisten rikosrekisteri tulee tarkistaa vain silloin, kun se on ehdottoman välttämätöntä heikompien suojelemiseksi. Tarkistuksen tulisi olla maksutonta ja tapahtua kohtuullisessa ajassa.

4.1.9 Verohelpotukset tukevat vapaaehtoistoimintaa: Vapaaehtoisten ei tulisi maksaa tuloveroa vapaaehtoistoiminnassa syntyvien kulujen kattamiseen saaduista korvauksista. Arvonlisäverosäännöissä tulisi välttää vapaaehtoisille hankalaa hallinnointia. Vapaaehtoistoimintaa harjoittavien organisaatioiden ei tulisi maksaa veroa yksityisiltä lahjoittajilta saaduista lahjoituksista ja yksityisten lahjoitusten tulisi olla lahjoittajalleen verovähennyskelpoisia. Tulisi myös kehittää kannustimia niille työnantajille, jotka ottavat käyttöön työyhteisöjen vapaaehtoishjelmia.

4.2 Kannustetaan vapaaehtoisorganisaatioita parantamaan vapaaehtoistoiminnan laatua

4.2.1 Sovitaan yhdessä kansallisten sidosryhmien kanssa laadukkaan vapaaehtoistyön periaatteista ja osatekijöistä. Näitä periaatteita tulisi kehittää vapaaehtoistoiminnan erityisluonne ja -ympäristö sekä valmiit hyvien käytäntöjen esimerkit huomioon ottaen. Niiden tulisi myös heijastaa laadukkaan vapaaehtoistoiminnan pääperiaatteita ja sisältöä sekä EU:ssa kehitettyjä laadunvarmistusmenetelmiä. Niiden tulisi olla kaikkien osapuolten käytössä ja niitä tulisi soveltaa rahoituspäätöksiin sekä toimintaperiaatteiden ja ohjelmien kehittämiseen.

4.3 Tunnistetaan vapaaehtoistoiminnan eri muodot ja kehitetään kannustimia yksilöiden, työyhteisöjen ja vapaaehtoisorganisaatioiden toiminnan tukemiseksi

4.3.1 Luodaan virallinen vapaaehtoistyöntekijän status. Statuksen pitäisi olla kaikkien halukkaiden saatavilla ilman, että ketään kuitenkaan pakotetaan rekisteröitymään.

4.3.2 Edistetään sidosryhmien kanssa tietoisuutta vapaaehtoistoiminnasta koulutusjärjestelmissä. Tämä mahdollistaa vahvemman vapaaehtoisikulttuurin syntymistä ja auttaa tunnistamaan vapaaehtoistoiminnan merkityksen yksilöllisyyden vahvistajana ja aktiivisen kansalaisuuden edistäjänä. Koulutuslaitosten ja vapaaehtoisorganisaatioiden yhteistyötä tulisi edistää ja vapaaehtoistoiminnan koulutusta tulisi tukea kehittämällä siihen sopivia toimintakäytäntöjä.

4.3.3 Kehitetään yhteistyössä sidosryhmien kanssa kansalliset standardit vapaaehtoistoiminnalla saavutetun henkilökohtaisen pätevyyden mittaamiseen.

Vapaaehtoistyö tulee huomioida aiemmin opitun tunnistamisen käytännöissä (Accreditation for prior learning = APL). Tämä helpottaa vapaaehtoistoiminnan merkityksen ymmärtämistä elinikäisen oppimisen prosessissa. On kehitettävä uusia työkaluja hahmottamaan monipuolista kompetenssia, joka vapaaehtoistyössä voi kehittyä. Standardeja tulee kehittää yhteisessä viitekehyksessä, joka mahdollistaa taitojen tunnistamisen siirtämisen eri järjestelmien välillä.

4.3.4 Kehitetään julkisia vapaaehtoispalkintoja ja -tunnustuksia. Tämä edistää vapaaehtoistoiminnan merkityksen ymmärtämistä suuren yleisön, median, yhteistyökumppaneiden ja muiden sidosryhmien keskuudessa.

4.4 Lisätään tietoisuutta vapaaehtoistoiminnan arvosta ja yhteiskunnallisesta merkityksestä

4.4.1 Kehitetään mekanismeja, jotka mahdollistavat sen, että vapaaehtoisorganisaatiot voivat virallisesti sisällyttää vapaaehtoistyön arvon tuloslaskelmiinsa. Näiden mekanismien tulisi olla helposti hallittavia eikä niiden tulisi luoda ylitsepääsemätöntä hallinnointitaakkaa. Ne pitäisi suunnitella siten, että voitaisiin antaa täsmällisempi arvo niille toimenpiteille, joita on luotu vapaaehtoistoiminnan avulla.

4.4.2 Otetaan käyttöön sopivat mittaustyökalut sekä vertailukelpoiset laadulliset ja määrälliset mittarit vapaaehtoistyölle osana virallista tiedonkeruumenettelyä. Tämä varmistaisi tarkan tiedonkeruun, joka ottaa huomioon vapaaehtoistoiminnan määrän, laajuuden, toimintatavat, vaikutukset ja taloudellisen arvon ja täten varmistaa mahdollisuudet tutkittuun tietoon pohjautuvaan toimintapolitiikkaan.

4.4.3 Tunnistetaan vapaaehtoistoiminnan ja työllisyyden välinen yhteys. Vaikka vapaaehtoistoimintaa ei tulisi nähdä työllistymisen korvikkeena, vapaaehtoisuuden mahdollisuudet tämän yhteisen ongelman innovatiivisena ratkaisijana tulisi tunnistaa ja sitä tulisi vahvistaa.

5. Suositukset työmarkkinaosapuolille

Työnantajat ja ammattiliitot ovat tärkeitä toimijoita vapaaehtoistoiminnalle ja sidosryhmien väliselle vapaaehtoistoimintaa koskevalle vuoropuhelulle. Työnantajat ja ammattiliitot ovat myös tärkeässä asemassa, kun tuetaan ja annetaan tunnustusta sekä työyhteisöjen vapaaehtoistoiminnalle että työntekijöiden omalla ajalla tapahtuvalle vapaaehtoistoiminnalle. EVY 2011 Alliance on tunnistanut useita käytännön toimia, joita työnantajat ja ammattiliitot voivat yhdessä kehittää tukeakseen vapaaehtoistoimintaa sekä vapaaehtoistoimintaan osallistuvia työntekijöitä ja ammattiliittojen jäseniä.

5.1 Vapaaehtoistoiminnalle suotuisan toimintaympäristön luominen

5.1.1 Työyhteisöjen vapaaehtoistoiminnasta ja työnantajan tukemasta vapaaehtoistoiminnasta on käytävä keskustelua. Vuoropuhelun tulisi tapahtua yleisellä

politiikka- ja ohjelmatasolla eri päätöksentekojärjestelmissä. Dialogin tulisi kattaa kaikki sidosryhmät ja huomioida tarkasti työyhteisöjen vapaaehtoistoimintaan tai omalla ajalla tapahtuvaan vapaaehtoistyöhön osallistuvien työntekijöiden näkemykset ja toiveet.

5.1.2 Työyhteisöjen vapaaehtoisohjelmia ja työnantajan tukemaa vapaaehtoistoimintaa on lisättävä ja kehitettävä. Työntekijöiden oma-aloitteinen (ja työnantajan arvoja vastaava) vapaaehtoistoiminta tulisi, mikäli työntekijä niin toivoo, huomioida samanarvoisena toimintana kuin työyhteisöjen vapaaehtoisohjelmien puitteissa tapahtuva työyhteisöjen vapaaehtoistoiminta.

5.2 Kannustetaan vapaaehtoisorganisaatioita parantamaan vapaaehtoistoiminnan laatua

5.2.1 Yhteiskuntavastuun (CSR) käytäntöjen edistäminen vapaaehtoistoiminnan laadun parantamiseksi. Käytännöt tulisi kehittää yhteistyössä vapaaehtoisorganisaatioiden kanssa ja niiden tulisi osaltaan edistää sekä rahallista että ”in-kind” tukea (työaika voidaan antaa vapaaehtoistyöhön) vapaaehtoistoiminnalle.

5.3 Tunnistetaan vapaaehtoistoiminnan eri muodot ja kehitetään kannustimia yksilöiden, työyhteisöjen ja vapaaehtoisorganisaatioiden toiminnan tukemiseksi

5.3.1 Tietoisuuden lisääminen vapaaehtoistoimintaan sitoutuneiden työntekijöiden panoksesta. Erityisen huomionarvoisia ovat sekä taloudellinen että yhteiskunnallinen pääoma, joita vapaaehtoistoiminnan kautta hankitut taidot ja asiantuntemus kasvattavat, oli sitten kyseessä työyhteisön sisäinen vapaaehtoisohjelma tai työntekijän oma-aloitteinen osallistuminen vapaaehtoistoimintaan.

5.3.2 Tutkitaan ja kehitetään tapoja sisällyttää työyhteisöjen vapaaehtoisohjelmat osaksi tavanomaista urakehityksen johtamismallia. Tämä on merkityksellistä erityisesti työntekijöille, jotka ovat työpaikalla tapahtuvien muutosten seurauksena alityöllistettyjä tai siirtymävaiheessa, esimerkiksi siirtymässä eläkkeelle tai uusiin tehtäviin.

5.3.3 Työyhteisöjen henkilöstöpolitiikkaa on kehitettävä niin, että se mahdollistaa työntekijöille ja mahdollisille tuleville työntekijöille vapaaehtoistoiminnassa opituista taidoista kertomisen. Tämä lisää sen tunnistamista, mikä rooli vapaaehtoistoiminnalla on työllisyysasteen nostamisen, henkilökohtaisen kehityksen ja aktiivisen kansalaisuuden kannalta.

5.3.4 Tunnustetaan vapaaehtoistoiminnan merkitys työntekijän henkilökohtaisten ominaisuuksien sekä taitojen kehittymisessä ja tiedostetaan, että työntekijä toimii lähettiläänä edistämässä vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksia erilaisilla foorumeilla. Kannustusmenetelmiä tulisi käyttää tunnustukseksi niistä taidoista, joita työntekijät vapaaehtoistoiminnallaan ovat kartuttaneet.

5.3.5 Tiedostetaan, että elinkeinoelämän vapaaehtoistoimintaan sijoittamien investointien merkitys on enemmän kuin hyväntekeväisyyttä. Huomio tulisi kohdistaa siihen, kuinka yhteisössä toimiminen saa aikaan myönteisiä vaikutuksia ja kuinka työntekijöiden

vapaaehtoisuus tarjoaa lisäarvoa antamalla kasvot yrityksen yhteiskuntavastuuohjelmalle (CSR).

5.3.6 Kansallisen tason luettelon luominen työntekijöiden vapaaehtoisuutta aktiivisesti kannustavista tahoista. Luettelo tulee tehdä yhdessä vapaaehtoisjärjestöjen kanssa, ja se toimii resurssina niille sidosryhmille, jotka ovat kiinnostuneita hyödyntämään työntekijöiden vapaaehtoisuutta ja kumppanuutta.

5.3.7 On luotava haasteita, sellaisia kuin esimerkiksi yhteisöllinen päivä, paikalliselle, kansalliselle ja Euroopan tasolle. Mediajulkisuus lisääisi entisestään kiinnostusta ja keskustelua työntekijöiden vapaaehtoistoiminnasta sekä vapaaehtoistoiminnasta yleensä.

5.4. Lisätään tietoisuutta vapaaehtoistoiminnan arvosta ja yhteiskunnallisesta merkityksestä

5.4.1 Tuodaan selkeästi esiin kuinka vapaaehtoistoimintaa arvostetaan. Edistetään työntekijän vapaaehtoisuutta ja työnantajan tukemaa vapaaehtoisuutta osana yritysten yhteiskuntavastuuohjelmia. Tämä tulisi dokumentoida osana organisaation laajempaa julkista tiedottamista (esim. yhteiskuntavastuun tai kestävän kehityksen raportoinnissa).

5.4.2 Hyödynnetään "Skills for Employability Enhanced through Employee Community Engagement" - projektin¹² ja muiden samankaltaisten projektien tuloksia. Tämä parantaa työyhteisöjen vapaaehtoisohjelmien arvoa vähäosaisten ja syrjäytyneiden ryhmien taitojen edistämiseksi.

5.4.3 Tunnustetaan vapaaehtoisuuden arvo yrityksen taloudelliselle, ekologiselle ja sosiaaliselle tulokselle¹³. Ekologiset ja yhteiskunnalliset toimet tulisi ottaa huomioon osana yhteiskuntavastuun kokonaiskustannuslaskennan käytäntöjä taloudellisten toimintojen ohella. Työntekijöiden vapaaehtoistoiminta tulisi ottaa huomioon laskelmissa etenkin, jos vapaaehtoistyötä on tehty osana työntekijöiden vapaaehtoisohjelmaa ja työntekijä antaa luvan.

5.4.4 Lisätään kaikkien sidosryhmien ymmärrystä työntekijöiden vapaaehtoistoiminnan arvosta

Sopivat palvelutoiminnan tunnusluvut tulisi ottaa käyttöön työntekijän vapaaehtoistoiminnan vaikutusten kuvaamiseksi jo olemassa olevien ja laajasti tunnustettujen raportointistandardien lisäksi. Tunnuslukuja pitäisi täydentää laadullisin metodein, tapaustutkimuksin sekä arviointi- ja seurantaprosessein.

6. Suositukset kansalaisyhteiskunnan toimijoille ja niiden toiminnan rahoittajille

Vapaaehtoisuus ja kansalaisyhteiskunta kuuluvat kiinteästi yhteen. Kansalaisjärjestöissä ei ainoastaan toimi paljon vapaaehtoisia vaan niiden toiminnan jatkuvuus perustuu usein vapaaehtoisuuteen. Kansalaisjärjestöt ovat sidosryhmä, jolla on suorin kontakti itse vapaaehtoiisiin. Kansalaisjärjestöjen pääasiallinen vastuu ei ole vain työskennellä sidosryhmien kanssa vapaaehtoisten ja vapaaehtoisuutta hyödyntävien organisaatioiden näkemysten huomioonottamiseksi vaan huolehtia, että vapaaehtoisia tuetaan parhaalla mahdollisella

tavalla ja luoda sidosryhmille ja yhteistyökumppaneille esimerkkejä hyvistä käytännöistä. EYV 2011 Alliance uskoo, että suorat aloitteet kansalaisyhteiskunnan taholta tukisivat erittäin vahvasti vapaaehtoisten asemaa Euroopassa.

6.1 Vapaaehtoistoiminnalle suotuisan toimintaympäristön luominen

6.1.1 Kehitetään vapaaehtoistoimintaa edistäville organisaatioille legitiimejä ja edustavia keskusteluareenoita kaikilla päätöksenteon tasoilla. Kyseisten foorumien tulisi tähdätä edustavuuteen ja helpottaa arvokasta dialogia toisten sidosryhmien kanssa.

6.1.2 Luodaan strategioita, joilla voi seurata ja vähentää mahdollisia rahoittajien toivomusten ja paikallisten tarpeiden välisiä jännitteitä. Tämä luo suotuisampaa toimintaympäristöä ja maksimoi vapaaehtoistoiminnan arvoa.

6.2 Kannustetaan vapaaehtoisorganisaatioita parantamaan vapaaehtoistoiminnan laatua

6.2.1 Otetaan käyttöön strategioita ja tehdään investointeja tehokkaan johtajuuden, osallistumisen ja vapaaehtoisten johtamisjärjestelmien jatkuvan kehittämisen takaamiseksi. Tästä esimerkkeinä ovat laatuperiaatteiden käyttöönotto, vapaaehtoisuussopimukset sekä arviointimenetelmät, joilla turvataan vapaaehtoisten kasvava osallistuminen ja vaikutusvalta johtamisessa ja päätöksenteossa vapaaehtoistoimintaa hyödyntävissä organisaatioissa.

6.2.2 Edistetään ja tuetaan vapaaehtoisten tunnustamista, koulutusta ja kehittymistä. Näin vapaaehtoisten taidot kehittyvät paremmin. Lisäksi näin voidaan edistää organisaatioiden tarpeiden ja vapaaehtoisten saatavuuden kohtaamista.

6.3 Tunnistetaan vapaaehtoistoiminnan eri muodot ja kehitetään kannustimia yksilöiden, työyhteisöjen ja vapaaehtoisorganisaatioiden toiminnan tukemiseksi

6.3.1 Varmistetaan, että tunnustamiskäytännöt vastaavat vapaaehtoisten tarpeita myös tulevaisuudessa. Otetaan käyttöön strateginen lähestymistapa vapaaehtoisuuden tunnustamisessa. Identifioidaan vapaaehtoisstrategian tavoitteet, sidosryhmien tarpeet, saatavilla olevat resurssit sekä monitorointi- ja arviointimetodit, jotka perustuvat vapaaehtoisten yksilöllisiin tarpeisiin ja itsearviointiin välineisiin.

6.3.2 Luodaan mallit vapaaehtoistoiminnan kautta saavutetun tiedon, taidon ja pätevyyden tunnustamiseksi. Hyödynnetään kokonaisvaltaisesti tarjolla olevia työkaluja laadulliseen tunnustamiseen ja arvostamiseen¹⁴ sekä uusien aloitteiden kehittämiseen.

6.3.3 Vakiinnutetaan vapaaehtoistoiminnan johtamisen käytännöt, jotka kehittävät ja ylläpitävät organisaation sisäistä vapaaehtoistoiminnan tunnustamiskulttuuria. Tämä mahdollistaa sekä työntekijöiden että vapaaehtoisten tietoisuuden roolistaan vapaaehtoistoiminnan tunnustamisessa.

6.3.4 Varmistetaan, että huomioidaan vapaaehtoisten rooli ja työpanos organisaation tavoitteiden saavuttamisessa. Tämän tulisi sisältyä kaikkiin oleellisiin organisaation tai sen yhteistyökumppanien/rahoittajien kehittämiin viestintämateriaaleihin. Lisäksi tulisi tehdä yhteistyötä toisten vapaaehtoisuutta hyödyntävien organisaatioiden kanssa, jotta

vapaaehtoisten yhteiskunnallista merkitystä juhlistettaisiin tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä, kuten Kansainvälisenä Vapaaehtoisten Päivänä (International Volunteer Day 5. joulukuuta) tai Kansainvälisenä Vapaaehtoistoiminnan Johtajien päivänä (International Volunteer Managers Day 5. marraskuuta).

6.4. Lisätään tietoisuutta vapaaehtoistoiminnan arvosta ja yhteiskunnallisesta merkityksestä

6.4.1 Rohkaistaan mediaa lisäämään ihmisten tietoisuutta vapaaehtoisuudesta sekä sen yhteiskunnallisesta arvosta ja vaikutuksista. Kaikkia median muotoja perinteisestä mediasta sosiaaliseen mediaan tulisi käyttää.

6.4.2 Helpotetaan vapaaehtoisten osallistumista päätöksentekoon kaikilla organisaatiotasoilla. Tämä ei lisää pelkästään vapaaehtoisten aikaansaamaa panosta vaan lisää myös tietoisuutta vapaaehtoistoiminnasta sekä organisaation sisällä että sen ulkopuolella.

6.4.3 Tarjotaan soveliasta ja tehokasta rekrytointi-, koulutus- ja johtamisprosessia vapaaehtoisille, jolloin turvataan suurin mahdollinen lisäarvo heidän työpanokselleen ja toiminnalleen. Erityistä huomiota tulee kiinnittää sen varmistamiseen, että toiset vapaaehtoiset huomioivat, ymmärtävät ja tukevat uusia vapaaehtoisia. Jokainen vapaaehtoistyöntekijä on vain yhden uuden vapaaehtoisen päässä vapaaehtoisten lukumäärän kaksinkertaistumiseksi Euroopassa.

VIITTEET

- 1 http://consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lisa/124863.pdf
- 2 <http://nfenetwork.eu>
- 3 <http://www.euro26.org>, <http://isic.org>
- 4 <http://youth-partnership-eu.coe.int/youth-partnership/ekcyp/index>; www.ivr.org.uk
- 5 http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/reading/pdf/news/20110920_en.pdf
- 6 http://consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lisa/124863.pdf
- 7 Esimerkiksi yritysten yhteiskuntavastuun, urheilun, kasvatuksen, pelastuspalvelun, terveys- ja sosiaalipalvelujen, osallistamisen, työllisyyden ja köyhyyden vastaisen taistelun, elinikäisen oppimisen, maahanmuuttajien integraation käytännöissä.
- 8 <http://www.eyv2011.eu/resources-library/item/395-better-return-on-investment>
- 9 <http://www.easea.eu/>
- 10 <http://www.thefreedictionary.com/lifelong+learning>
- 11 <http://evmp.eu/>
- 12 <http://www.eyv2011.eu/resources-library/item/32-csr-laboratories-bringing-the-european-alliance-on-corporate-social-responsibility-to-life-engage-2008>
- 13 <http://www.economist.com/node/14301663>
- 14 Seurataan seuraavia peruseräiteitä: validiteetti – todistusten täytyy olla yhdenmukaisia opitun kanssa; reliabiliteetti – yhdenmukaisuus asetettujen tavoitteiden kanssa; riittävyys – todistusaineiston määrän tulee olla riittävä kompetenssin määrittämiseksi; Autenttisuus – todistusaineiston tulee olla todennettavissa; Ajankohtaisuus – aktiviteetit ovat suoritettu tietyssä aikataulussa.